

Domstoladministrasjonen

Sendt elektronisk.

DERES REF.:
VÅR REF.: 327955

DATO: 26.05.2023

Om forhåndsberamming i straffesaker

Reglene om beramming av straffesaker følger av straffeprosessloven § 275. Etter gjeldende rett gir bestemmelsen adgang for domstolene til å forhåndsberamme hovedforhandling i førsteinstansen eller i ankeinstansen. Advokatforeningens forsvarergruppe erfarer at domstolene forhåndsberammer straffesaker i et større omfang enn tidligere, også der hvor det er usikkert om sakene vil slippe inn til behandling og til tross for at forsvareren har erklært at foreslått dato ikke passer.

Formålet med forhåndsberamming er først og fremst å sikre effektiv saksbehandling, slik at frister etter § 275 blir overholdt, ved at det settes av tid hos domstolene og aktørene. Forhåndsberamming er også særlig aktuelt i større straffesaker, hvor det kan være krevende å avvikle sakene innenfor et tidsperspektiv som ivaretar hensynet til tiltalte, fornærmede og allmennheten, samt domstolenes behov for hensiktsmessig saksavvikling. Forsvarergruppen er enig i at disse hensynene er viktige å ivareta. En for utstrakt bruk av forhåndsberamming kan imidlertid by på store utfordringer for forsvarere.

Forhåndsberamming av straffesaker kan være problematisk. Dette gjelder spesielt når det dreier seg om større straffesaker, eller når forsvarerne har flere saker som er forhåndsberammet, fordi de da må takke nei til oppdrag for hele den perioden de har forhåndsberammede saker. Hvis forhåndsberammede saker utsettes eller faller bort, skapes det et inndekningsbehov hos den aktuelle forsvareren. Forsvarergruppen har mottatt en henvendelse fra en forsvarer som har forhåndsberammede saker for 3-5 måneder høsten 2023, og hvor det ikke blir endelig avklart hvorvidt disse sakene faktisk vil gå for retten før i slutten av juni og tidlig høst 2023. I slike tilfeller risikerer forsvareren å bli stående uten oppdrag over svært lang tid, ved utsettelse eller bortfall. En utstrakt bruk av forhåndsberamming skaper svært lite forutberegnelighet for forsvarerne.

Domstoladministrasjonen nedsatte i 2011 en arbeidsgruppe for å vurdere ressurs- og tidsbruk i omfattende straffesaker. Selv om rapporten er fra 2011, er fortsatt arbeidsgruppens betraktninger relevante i dag, og blir referert til i nyere rapporter og retningslinjer. Arbeidsgruppen trekker blant annet frem at utsettelse av forhåndsberammede saker kan være uheldig, nettopp fordi ressurser hos domstolene og aktørene allerede har blitt bundet opp til saken. Det tilsier at det ikke bør forhåndsberammes når det er usikkert om saken vil slippe inn til behandling.

Regelverket rundt beramming av straffesaker består av et finmasket system, som søker å balansere effektivitetshensyn og siktedes rett til fritt forsvarervalg. De nærmere grensedragningene er utkrystallisert gjennom rettspraksis. Forhåndsberamming åpner imidlertid opp for en omgåelse av disse reglene. Når

grunnlaget for beramning er til stede, finnes det tvangsmekanismer i loven som tillater domstolene å beramme saken selv om en parts forsvarer ikke kan møte. Denne adgangen er ment å sikre at lovens frister overholdes. Ved forhåndsberamning er det ikke grunnlag for slik tvang. I praksis kan likevel domstolene forhåndsberamme saken, selv om datoen ikke passer for en av aktørene, og deretter utsette anvendelsen av tvangsmekanismene frem til det foreligger grunnlag for beramning. Forhåndsberamning av straffesaker er derfor særlig problematisk når det gjøres til tross for at en forsvarer erklærer at den foreslåtte datoen ikke passer. Realiteten av en slik praksis er at det skjer en omgåelse av reglene for beramning, og man risikerer at en av partene i en straffesak ikke gis fritt forsvarervalg.

Forsvarergruppen ber på denne bakgrunn domstolene om å være varsomme med sin bruk av forhåndsberamning.

Med vennlig hilsen,

Marius Dietrichson
Leder for Advokatforeningens forsvarergruppe
(Sign).

Mottakere ifølge liste

Henvendelse vedrørende forhåndsberamming i straffesaker

Domstoladministrasjonen har mottatt et brev fra Forsvarergruppen i Den Norske Advokatforening om forhåndsberamming i straffesaker.

Brevet følger vedlagt.

Med hilsen

Robert Envik
seksjonssjef

Elin Helen Kvalvik Utvik
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Henvendelse vedr forhåndsberamming i straffesaker

Kopi til:

Elisa Bogaard Vangen